

Dette charter bekræfter under hensyn til Unionens kompetencer og opgaver samt nærhedsprincippet de rettigheder, der bl.a. følger af medlemsstaternes fælles forfatningsmæssige traditioner og internationale forpligtelser, den europæiske konvention til beskyttelse af menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder, de socialpagter, som Unionen og Europarådet har vedtaget, samt Den Europæiske Unions Domstols og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols retspraksis. Chartret vil i den forbindelse blive fortolket af Unionens og medlemsstaternes domstole under behørig hensyntagen til de forklaringer, der blev udarbejdet under præsidiets for den forsamling, der udarbejdede chartret, og ajourført under Det Europæiske Konvents præsidiiums ansvar.

Disse rettigheder medfører ansvar og pligter såvel over for andre mennesker som over for det menneskelige fællesskab og de kommende generationer.

Unionen anerkender således nedennævnte rettigheder, friheder og principper.

AFSNIT I

VÆRDIGHED

ARTIKEL 1³⁹⁾

Den menneskelige værdighed

Den menneskelige værdighed er ukrænkelig. Den skal respekteres og beskyttes.

Forklaring

Den menneskelige værdighed er ikke blot en grundlæggende rettighed i sig selv, men udgør selve fundamentet for de grundlæggende rettigheder. Verdenserklæringen om menneskerettigheder af 1948 stadfæster den menneskelige værdighed i sin indledning: «... da anerkendelse af den mennesket iboende værdighed og af de lige og ufortabelige rettigheder for alle medlemmer af den menneskelige familie er grundlaget for frihed, retfærdighed og fred i verden». I sin dom af 9. oktober 2001 i sag C-377/98, Kongeriget Nederlandene mod Europa-Parlamentet og Rådet for Den Europæiske Union, præmis nr. 70-77, Sml. 2001, s. 7079, bekræftede Domstolen,

at en grundlæggende ret til menneskelig værdighed er et element i EU-retten.

Derfor kan ingen af de rettigheder, der er fastlagt i dette charter, anvendes til at krænke et andet menneskes værdighed, og den menneskelige værdighed hører til substansen af de rettigheder, der er fastlagt i dette charter. Den kan derfor heller ikke krænkes ved begrænsning af en rettighed.

ARTIKEL 2⁴⁰⁾

Ret til livet

1. Ethvert menneske har ret til livet.
2. Ingen må idømmes dødsstraf eller henrettes.

Forklaring

1. Stk. 1 i denne artikel bygger på artikel 2, stk. 1, første punktum, i den europæiske menneskerettighedskonvention (EMK), der har følgende ordlyd:

»Stk. 1. Ethvert menneskes ret til livet skal beskyttes ved lov ...«

2. Konventionens artikel 2, andet punktum, der omhandler dødsstraf, er blevet erstattet af artikel 1 i protokol nr. 6 til EMK, der er affattet således:

»Dødsstraffen skal afskaffes. Ingen må idømmes en sådan straf eller henrettes.«

Charterets artikel 2, stk. 2⁴¹⁾, bygger på denne bestemmelse.

3. Bestemmelserne i chartrets artikel 2⁴⁰⁾ svarer til ovennævnte artikler i EMK og tillægsprotokollen. De har samme betydning og omfang i medfør af chartrets artikel 52, stk. 3⁴²⁾. De »negative« definitioner, der findes i konventionen, skal således betragtes som ligeledes indeholdt i chartret:

- a) Artikel 2, stk. 2, i EMK:

»Berøvelse af livet betragtes ikke som sket i modstrid med denne artikel, når den er en følge af magtanvendelse, der ikke går ud over det absolut nødvendige

 - a) for at forsvare nogen mod ulovlig vold;
 - b) for at iværksætte en lovlig anholdelse eller forhindre flugt fra lovlig frihedsberøvelse;
 - c) for lovligt at undertrykke optøjer eller opstand.«

⁴⁰⁾ Artikel II-62 i forfatningen.

⁴¹⁾ Artikel II-62, stk. 2, i forfatningen.

⁴²⁾ Artikel II-112, stk. 3, i forfatningen.

³⁹⁾ Artikel II-61 i forfatningen.